

der Heilige Schrift volgen, en haar eenig juiste opvatting tegenover andersdenkenden verdedigen. Immers op het snijpunt, waar de lijn der particuliere genade bij Abraham en eigen spoor kiest, en afwijkt van dat andere spoor der gemeene gracie, waarin de particuliere tot op Abraham gestrengd lag, wordt duidelijk en met zoovele woorden door den Heere onzen God uitgesproken, dat Abrahams afzondering in de particuliere genade haar einddoel vindt in den breeden stroom der volkeren, van welke deze particuliere genade op dit punt afboog. Het slotwoord toch van Abrahams roeping is niet dat enkele uit de volkeren bij zijn geslacht zullen worden ingelijfd, maar heel anders, dat alle geslachten des aardrijks (en alle geslachten des aardrijks maken toch samen ons menschelek geslacht uit) in hem zullen gered worden. Er staat niet alle personen, maar alle geslachten, om duidelijk aan te geven, dat de enkele personen verloren gaan, maar dat de geslachten zullen behouden worden. Iets wat volstrekt niet beduidt alle families; dit toont de uitkomst wel anders. Zoo waren b. v. zelfs heel Negerstammen reeds lang in Afrika uitgebreid, alvorens nog ooit de blijmare des Evangelies tot het hart van Afrika was doorgedrongen. Neen, alle geslachten beteekent hier: het menschelek geslacht in zijn groote geleidingen. De profetie, dat hij tot een groot volk zou worden, wordt in Gen. 17 dan ook nader aldus verklaard, dat hij tot een vader van menigte der volkeren zal worden. De voorstelling alsof Abraham in Gen. 12:1 v.v. uitsluitend tot vader van het Joodsche volk gesteld wordt, kan dan ook voor de nadere verklaring, die de Schrift zelf geeft, geen oogenblik stand houden. Niet de kinderen des vleesches, zegt de heilige apostel Paulus, in Rom. 9:7, 8, maar de kinderen der belofte worden voor het zaad gerekend. En in Gal. 3:27 verklaart hij dit nader aldus, dat er in Christus is Jood noch Griek, maar dat allen die in Jezus gelooven Abraham's zaad en naar de belofte erigenamen zijn. Abraham is hem dan ook de vader van allen die gelooven, onverschillig of ze uit de voorhuis of uit de besnijdenis zijn (Rom. 4:11 v.v.). Er is ten deze metterdaad geen verschil van meening bestaanbaar, althans niet onder hen, die voor de Heilige Schrift buigen. Het staat onomstootelijk vast, dat het zaad Abrahams, in zijn profetische opvatting, niet de Joden, maar de geloovigen zijn, en dat hij vader is van allen die gelooven, uit alle geslachten der aarde. Hiermee valt alsoo de voorstelling, alsof de Joden de kinderen Abrahams in den zin der belofte waren, en alsof uit de overige volken slechts enkele tot het Joodsche volk, na zijn redding, zouden worden toegebracht. Neen, het uitgangspunt in Abrahams roeping is terstond en in hoogen en vollen zin zoo universalistisch mogelijk, en omvat volstrekt niet alleen de Joden, maar alle geslachten der aarde. God trekt zich dus niet bij Abrahams roeping uit de wereld terug, om van nu voortaan de overige wereld als een overtuilingheid, en alleen het Joodsche volk als het eigenlijke mensdom te beschouwen; maar van meetaf blijft zijn oog op de behoudenis der wereld gericht; aan haar behoudenis wordt ook Abrahams roeping dienstbaar gemaakt; en alleen als instrument om dat hooge doel te verwezenlijken, heeft de afzondering van Abraham en het doen opkomen van het Joodsche volk plaats. Dit nu kan niet anders verstaan, dan dat God de Heere in de eeuwen van voorbereiding van het heil, die tusschen Abraham en Bethlehem liggen, wel terdege ook met de volkeren bemoeienis heeft gehad, om hen ten slotte zoo te doen staan, als ze staan moesten, om den Christus te kunnen ontvangen.

„Hebbende het begeerig gemaakt.“

Gij bezoekt het land, en hebbende het begeerig gemaakt, verrijkt Gij het groote rijk; de rivier Gods is vol water. Wanneer Gij het alreede bereid hebt, maakt Gij hunlieder koren gereed. Psalm 65: 10

Uit Sions zalen klinkt in stilheid de lofsang op voor God.
Dat was onder de oude beëdiging: uit de tempelen op Sion's heuvel, maar beduidt thans, onder de beëdiging des Nieuwen Testaments: uit de gemeente der Heeren, uit het hart der geloovigen. Immers de tempel Gods is thans het Lichaam van Christus, en in dat Lichaam de toegebrachte persoon van elk kind van God. Of weet gij niet, dat gij Gods tempel zijt, dewijl God de Heilige Geest in u wleiden woont?
Edoch, merk er nu op, hoe weinig de Schrift dit in eenzijdig geestelijken zin bedoelt. Want natuurlijk hult de Heilige Geest niet in ons vleesch en been, maar in ons hart en in onzen geest; en toch zegt de Schrift: Of weet gij niet, dat wij u lichaam een tempel is van den Heiligen Geest?
En evenzoo staat het met dat loven Gods onder het heil van den zanguit „Sions zalen.“ Dat spijt ge van kindsbaren af gemerkt hebben, zoo we nog de gewoonte hadden, om elken Psalm op eenmaal geheel uit te zingen. Dat doen we nu niet, en daarom zingen we van Psalm 65 dan meest enkel vers één en twee: „De lofsang klink uit Sions zalen“, en: „Ben stroom van ongerechtigheden.“ Dat wil dus zeggen, enkel de twee geestelijke verten van dat heerlijk lied.
Zoo in eene eenzijdigheid; maar zoo eenzijdig was de Schrift niet.
Staat ge toch den Psalm in het onbenijmd op, en leest ge dien geheel door, aan één stuk, dan ziet ge hoe de Godgewijde zanger van Sions lofsang op de schuldbelijdenis van het eigen hart; van deze schuldbelijdenis op Gods oordeelen; van die oordeelen op het werk der Schepping; van die Schepping op het Godsbestuur in de historie; van de historie op den akker; van den akker op de jaargetijden over-

gaat; en zoo den lofsang, die in Sions zalen begon, een nagalm en uitgang doet vinden in het lofied ook der stoffelijke wereld.
Eerst: „De lofsang is in stilheid tot U, o God, op Sion.“ Aldus heft de Psalm aan. En het is van dien aanhef nu, dat ge de echo in het leven der natuur beluistert, als het in het slotvers, zoo bezielend heet: „De velden zijn bekleed met kudden, de dalen zijn bedekt met koren; zij juichen, ook zagen zij.“
In de Schrift geen tweeheid dus, maar eenheid. Schepping en genade één in de uitwerking. En daarom Sion niet als eenzaam punt, los van de wereld gedacht; maar Sion als het hart van heel de wereld genomen, en heel die wereld als bij en onder Sion hoorende.
Gelijk de mensch geschapen was, opdat alles hem, maar hij in dat alles zijn God zou dienen; hij de mond, het orgaan, de tolk van heel die geschapen leven zou zijn, om Gode het reukwerk der aanbidding op te dragen; zoo is ook hier Sion geen oogenblik los van de wereld gedacht, maar als met levende banden aan die wereld vastgeschapen.
En daarom is het één lofsang, die alleen Sion in de stilheid des geloofs Gode opdraagt, maar die tevens naklinkt, en naruicht heel de wereld door. Over bergen en velden, langs heuvelen en dalen.
Allen juicht Gode toe, alles lofsingt zijn majesteit.

Doch nu komt er voor Sion de ongerechtigheid, en voor het leven der natuur Gods oordeel tusschenin.
Onze berijmer heeft dat niet gevat, en de woorden: „Gij bezoekt het land en maakt het begeerig,“ in één vers laten samenvloeden met het juichen van morgen en avond.

Gij geeft dat de uitgang van den morgen en van den avond juich, En dat men U voor al uw zorgen ootmoedig dank betuigt.
Het land bezoekt Gij met uw zegen, en door U droogtemaakt, Verrijkt Gij 't grootelijks weer met regen, die tot de wortel maakt.

Ook dit „maken tot den wortel“ is geheel misplaatst, daar de regen hier voorkomt als na het ploegen, en straks na het zaaien, vallend, dus eer het zaad nog wortel schoot.
Doch dit is bijzaak. Ge leest en zingt er overheen. Maar geen bijzaak is, dat de samenhang tusschen natuur, oordeel en zegen, in verband met dien tusschen genade, sonde en verging, geheel teloor ging.
Het kind van God dat in Sion door genade mag neerknielen, belijdt zijn sonde, en roemt in vergiffenis: „Ongerechtigde dingen hadden de overhand over mij, maar onze overtredingen die verzoent Gij.“
Het volk Gods in de historie heeft een oog voor de „vreselijke dingen“ die God in gerechtigheid antwoordt, maar roemt het bestel des Heeren, dat het rammoer der volkeren, als der baren stilt.
En zoo nu ook ondergaat de wereld van God, waarin dat volk van God en dat kind van God leeft, zijn oordeelen in het rijk der natuur, als de aarde verdort en uitdroogt; maar ook zij eindigt met den lof des Almachtigen te laten uitklinken, omdat de Fontein Gods vol waters is, en Hij het land overvloediglijk dreukt.

Dat is Schrifttaal, en daarom zoo alleen is het Gereformeerde. Geen scheiding. Gods kind en Gods volk en Gods wereld, het vormt alles één geheel, door Hem heerlijk geschapen, door zonde verstoort, in oordeel getuchtigd, en door verzoenende genade verlost, ten leven weergebracht en verrijkt, en deswege Gode toejuichend.
De mystiek van het hart, het Te Deum der kerke Gods, en de Psalm der natuur saamsmelend in één accoord, om de majesteit des Heeren Heeren te verhoogen.

En zoo nu eerst komt dat opmerkelijke woord: „Hebbende het begeerig gemaakt“ tot zijn volle recht.

Dat het land „begeerig gemaakt“ wordt, beduidt dat het dor en hard en nederdrukt in zijn vaalheid nederligt.

En nu onderwijst de Psalmist ons, dat het land niet vanzelf droog werd, buiten God, maar dat ook die dorheid, dat vale, dat uitgedroogde van den akker van God kwam, door Hem bewerkt werd, door Hem gewild was, uit zijn bestel voortkwam, eenmaal als een oordeel over dien akker, en in dien akker over den mensch, maar anderdeels ook met in dat oordeel een voorbereidende genade. Want als die akker dor en verdroogd nederligt, schreit hij naar God om regen, en is het God die door zijn uitdaging, die begeerte naar regen in den akker gewerkt heeft.

Niet dus, eerst een akker zonder God en buiten God, en daarom uitgedroogd, en nu eerst God ziende, dat die akker buiten Hem om droog werd, en dien akker te hulpe komende. Neen, neen God alomtegenwoordig, God ook bij dien akker almachtig, niets dus aan dien akker buiten zijn bestel overkomende. En daarom zoowel het verdorren en droogdraken van dien akker, als straks zijn omploeging en besproeiing Gods werk.

Dieselfde God, die straks uit zijn Fontein vol waters den akker verrijkt zal, is deszelfde God die eerst den akker uitdroogde, en door dat uitdrogen hem begeerig maakt.

En is dit nu wel gevat, dan moet ge dit niet dussenaamd geestelijk overbrengen, maar in den Psalm zelf de eenheid van natuur en genade-leven voor u zien tintelen in al haar warmte en innigheid, en zoo het leeren verstaan, dat het één doen vol majesteit van uw God is, én in het leven uwer ziel én in het leven der schepping.

En zoo nu verstaan, ja, dan zijt gij die akker, en is uw matte, moede ziel, dat vale veld, dat den regen van boven derft, en is het ook in uw geestelijk leven uw God zelf, die u in zijn oordeelen de ziel verdorren doet, maar tevens ook in dat verdorren uwer ziel de voorbereidende genade mengt, dat Hij er uw hart begeerig door maakt, en u schreiden doet om weer verkwikt te worden met de dauwdroppen van zijn heil.

Dat geldt bij het eerste nederdalen van die dauwdroppen des heils in uw bekeering, en het geldt evenzoo van alle volgende indalen van die malische droppelen der genade in uw bekeering, maar zich weer afkeerende ziel.

Het gaat ook in uw ziel nooit buiten uw God, nooit buiten zijn bestel, nooit buiten zijn handeling met u, en zijn inwerking op u, om.

Voor de bekeering is het de dorheid des doods, die door den verzengenden adem der zonde over uw ziel en heel uw wezen was uitgegaan, en God zelf was het, die in zijn gerechtigheid, dat vreselijke over u bracht en in uw eigen dood neerwierp.

Maar in dat oordeel werkte tevens zijn voorbereidende genade, en die doodelijke dorheid

uwer ziel heeft Hij aangegrepen, om u naar zijn lieven Zoon begeerig te maken, uw hart in diepe voren op te ploegen, en zoo in die geopenende voren het zaad des levens, en met het zaad des levens den dauw van zijn genade te doen indalen.

En dienzelfden gang bleef Hij met u houden ook na uw toebrenging.

Het moest genade voor genade worden, en voor elke nieuwe invloeding van genade moest eerst uw hart weer begeerig worden gemaakt.

Dat deed Hij dan door u te beproeven, door u een tijdlang op eigen kracht te laten drijven, door de rijke werking van zijn Geest terug te trekken, door u, zoo ge wilt, een oogenblik te verlaten.

En dan weer het weer door ook in uw binneste, en droogde ook in uw ziel de beek der genade weer op.

En zoo werd ge begeerig gemaakt. Begeerig naar een meerdere, naar een nieuwe genade. Tot het ook in u een roepen, een schreien, een smeeken naar uw God werd. En dan daalde rijk en vol de zegen der genade uit de Fontein des heils neder, en werd het ook in u een nieuwe lofsang Gode.

Ja, ten deele is het zoo in heel uw geheelen.

Bidden, zonder dat uw hart begeerig gemaakt is, geeft geen zelsinnig gebed.

Alleen de ziel die uit innerlijken nood naar God schreit, kent en verstaat het heilig gebedsmysterie.

En daarom, klaag niet over uw kruis dat er elken morgen is, en over de verdrietelijkheid die uw hart in den middag dor schroeft.

Dat alles komt u van God toe. Dat alles is zijn doen om u begeerig te maken. In dat alles is zijn uitdrijven van uw ziel naar de zaligheid van het gebed.

Amsterdam, 18 September 1896.

De Haagsohe Synode.

Het geval wilde, dat weken achtereen in de dagbladen zeer zusterlijk onder elkander werden afgedrukt en de verslagen van de Generale Synode te Middelburg, en die van de Haagsohe Synode.

Reeds die nevens elkander plaatsing was een pleidooi voor Middelburg, en een acte van beschuldiging voor Den Haag.

Te Middelburg een Synode van vijftig man, met het volk er bij; in Den Haag een Synode van negentien heeren, als een gesloten college saamgekomen.

Te Middelburg uitsluitend bestelde belijders van den Christus; in Den Haag een Modern predikant als voorzitter, en geloof en ongehoof tegenover elkander staande.

Te Middelburg van den aanvang tot den einde gewichtige, geestelijke vraagstukken aan de orde, alle bestel naar den Woorde Gods; in Den Haag eindeloos geknutsel, geknoei en woordenstrijf om vuur en water in dezelfde hand te dragen.

Te Middelburg gebed en lofsang elken morgen en middag; in Den Haag één stijf gebed bij de eerste zitting, en één dito na de laatste zitting.

Kortom, tusschen beide Synoden de klare, tastbare tegenstelling tusschen een Generale samenkomst van belijdenende kerken, en de samenkomst van een Bestuurscollege, geregeerd over een in zichzelf gedeeld Genootschap.

Zelfs met den heiligen Doop is in Den Haag letterlijk gespeeld.

Een inzender schreef aan het Ev. Zond. er dit over:

„Hoe staat het nu met den Doop? De Synode weigert de verplichting op te leggen, de bekende woorden Matth. 28: 19 te gebruiken en heft de straf op, toegepast op den heer Heevers. Zij laat zich door Ds. Chavannes bedanken voor haar besluit. Dus het staat vrij den Doop te bedienen, zooals men wil. En gelijktijdig bevaluit zij den kerkeraden te berichten, dat de Ned. Herv. kerk geen andere doop erkent dan die is toegediend met de bekende woorden. Er mag dus wel gedoopt worden met andere woorden, maar die Doop geldt niet. Betekent dat: die mag niet in de registers worden ingeschreven!“

Maar nu komt een voorstel, dat niemand tot de belijdenis zal worden toegelaten, tenzij hij gedoopt is of zich wil laten doopen. Dan zal dat Doopsbewijs moeten bevatten, dat hij gedoopt is met de bekende formule. Een andere Doop is niet geldend. Is hij anders gedoopt, moet hij dan overgedoopt worden? Is een en al raadsel.“

En de redacteur van het Ev. Zond. voegt hieraan dit toe:

„Wij weten er geen antwoord op.

Ons komt het voor, dat de vrees voor formule-dwang de Synode hier parten gespeeld heeft, en vreezen, dat het voorstel omtrent de aanwijzing, dat wel vrij zeker in de kerk sympathie bij de groote meerderheid zal vinden, aanleiding zal geven tot heel wat moeite, zoolang niet de Doopsformule verplichtend gesteld of verboden is anders gedoopten in de Doopboeken in te schrijven.“

Dit is niet te kras gezegd.

De man die verkeerd doopte gaat vrij uit, en zijn doop blijft gehandhaafd, terwijl men tegelijk aan de kerkeraden een vermaankbrief schrijft, voor de onwilligen gelijk staande met scheurpapier.

En even treunig was de beslissing in zake het vormen van Moderne, Groninger, Irenische en Gereformeerde afdelingen in het éne Genootschap.

Zelfs Dr. Bronsveld vindt wat ten deze besloten werd, verschrikkelijk.

Hij zegt er van:

„Feitelijk zou onze kerk elk belijdenend karakter door zulk een stelsel van kerkelijke verenigingen verliezen. Al die verenigingen zouden het éne eland maken tot een archipel, door diepe zeeengten gescheiden. In de Synode is op dat alles gewezen. Men heeft niet verzuimd te zeggen, dat aan aller godsdienstige behoeften wordt voldaan, indien het Evangelie wordt gepredikt; dat rechtzinnige gemeenten nooit aan zulk een ontbindingsproces zich zouden onderwerpen; maar het heeft niet gebaat. Nu zullen de Provinciale kerken, en de Classikale Vergaderingen er zich over uitspreken, en die uitspraak zal ongetwijfeld geen lofspraak, maar een krachtige afkeuring zijn. De orthodoxen staan hier voor een: non possumus.“

Te betreuren blijft het, dat het zoover is gekomen, en dat zooveel zich afkeuring betoosent van het Evangelie van de H. Schriften.
Wij zouden het heengaan van vele modernen, wier ernst en treffelijke hoedanigheden wij gaarne luide erkennen, met groot leedwezen gadeslaan. Maar hier staan twee beginselen lijnrecht tegenover elkander.“

Feitelijk dus óns gelijk gegeven.

Alleen met dit verschil, dat wij de scheidslijn, door het beginsel getrokken, daar laten vallen, waar het recht der Historie en der Belijdenis naar den Woorde Gods die trok; terwijl Dr. Bronsveld die geheel willekeurig trekt naar zijn individuele opvatting.

Toch zal de fractie-Bronsveld in dit Genootschap wel het veld behouden.

Maar wat komt er zoodoende terecht van onze Gereformeerde broederen?

Hun positie wordt met den dag smadelijker en jammerlijker.

Voor hen is geen uitzicht dan van klimende versmading, zoolang ze in zulk een wederrechtelijken toestand berusten.

Philanthropie te Neerbosch.

Herhaaldelijk is er derzijds op gewezen, hoe in het Buitenland veelbezigheid in Christelijke werkzaamheden gepaard gaat met een allengs prijsgeven van de Waarheid, een loslaten van de Belijdenis, en een afglijden van Gods Woord.

Tot ons leedwezen begint iets van dit kwaad ook ten onzent in te sluipen.

Er zijn te Neerbosch onlangs eenige samenkomsten gehouden, waar vooral de Christelijke aristocratie naar evenredigheid sterk vertegenwoordigd was, ter bespreking van allerlei philanthropische werkzaamheden.

Op zichzelf nu was dit uitnemend, en Neerbosch voor zulk een conferentie de aangewezen plaats.

Maar nu trok het de opmerkzaamheid, dat op deze vergadering een der vooraf opgegeven punten van het agendum, t. w. een slotpredikatie, was toevertrouwd aan Prof. Baljon te Utrecht, den man, die aan de Utrechtsche academie de nieuwe kritiek op het Nieuwe Testament, in zooged als geheel Modernen geest, bijleens zijn eigen inaugurele oratie, toepast.

Dat wisten de leiders.

Immers toen Prof. Baljon in zijn inaugurele oratie, tegen het stelsel van Cramer, Doedes en Van Oosterzee in, met zijn ontkennende kritiek op het Nieuwe Testament voor den dag kwam, is hierover in alle kerkelijke bladen, ook in de Irenische, de alarmklok geluid.

En zie, zulk een man wordt nu uitgenoodigd, om in dezen kring te spreken.

Van de Gereformeerden hier te lande was er, zooals uit de verslagen bleek, niemand dan Prof. De Savornin Lohman; maar wel was een man als Prof. Baljon er genoodigd.

En dit nu is juist datzelfde kwaad, waaruit in het Buitenland zooveel bederf van het Christelijke wezen is voortgekomen.

Veel Christelijke werkzaamheid, maar een loslaten van de Belijdenis eerst, en daarna zelfs van Gods Woord.

Nu is dit natuurlijk door de organisateurs zoo niet bedoeld; maar de feiten liggen er dan toch toe.

En hiermee hing het misschien saam, dat er op deze samenkomst ook een soort politieke demonstratie plaats greep, toen Prof. De Savornin Lohman klaagde over de vele verdrietelikheden, waarmee hij als staatsman te worstelen had en om de voorbede van de saamgekomen heeren vroeg. Een vraag die beantwoord werd met het toezigen van Ps. 134: 3.

Dat de politiek vreemd moet blijven aan de philanthropie zal men toch wel toestemmen.

Toch was dit slechts een tusschenbedrijf, maar van blijvende betekenis was het andere verschijnsel waarop we wezen.

Zij die eerst van de Belijdenis zich op het Woord Gods terugtrokken, blijken nu reeds zoover te zijn afgegleden, dat een man, die zonder sparen de ontkennende kritiek zelfs op het Nieuwe Testament toepast, in dezen kring thuis is, en evenals één der broederen, tot het voeren van het woord wordt uitgenoodigd.

Wachte men zich toch voor den afloop van zeer snelle wateren.

Hand. XIII en XIV.

In het Tijdschrift voor Geref. Theologie, dat een verrassende vlucht neemt, heeft Dr. Franssen nogmaals de aandacht gevestigd op de betekenis van het verhaal uit Hand. 13, in verband met de Zending.

Natuurlijk geeft Dr. Franssen voetstoots toe: 1º, dat de plaatselijke kerk te Antiochie geïnstueerd was; en 2º, dat Paulus en Barnabas Dienaren des Woords bij die kerk waren.

Dit is dan ook zoo overduidelijk, en wordt zoo door alle exegeten van naam, Calvin voorop, en ook door de jongste, zooals Lecher en Meyer's nieuwste uitgave toegestemd, dat men er nooit over had moeten twisten.

Slechts op één punt hangt hij nog.

Hij acht dat Paulus en Barnabas door de kerk van Antiochie werden loggemaakt, zonder meer. Dus niet meer tot haar behoorden. En op Zending uitgingen, niet als gezonden van die kerk.

Deze meening grondt Dr. Franssen daarop, dat de woorden afzenden, laten gaan, en der genade Gods bevelen, z. i. een volstreekte betekenis hebben, d. i. de volstreekte betekenis van afgehelelijk van de kerk losmaken.

Ook dit echter is niet wel houdbaar.

Indien de geachte schrijver in Cramer's uittennend Bijb. Theol. Woordenboek het woord ἀποστείλαν wil opzoeken, zal hij ontvaren, hoe ook deze geleerde wel terdege tweerlei betekenis van ἀποστείλαν kent, de éne volstreekte, de andere betrekkelijk.

Dit ligt aan den gewonen overgang uit de natuurlijke in de overdrachtelijke betekenis, en juist het verband toont dat de betekenis van Hand. 13 niet anders dan overdrachtelijk zijn kan.

Maar zelfs zonder dat voorbehoud gaat zijn redeneering niet op.

Als een reeder last geeft aan een kapitein om met zijn schip over zee te varen, roept de kapitein op het laatste oogenblik: Los, en dan worden alle kabels, waarvoor het schip gemeerd lag, losgemaakt.

Losgemaakt zoo finaal mogelijk. Geen vezel verbindt dan het schip meer met den wal.

Doch volgt daar nu uit, dat het schip niet meer aan de reederij hoort, en niet, na volbrachte vaart, weer in de haven terug moet komen?

Natuurlijk niet.

Welnu, zoo is het ook hier.

De kerk van Antiochie zonderde, op last des Heiligen Geestes, haar Dienaren niet af van zich als kerk, maar alleen van den Dienst in die kerk, niet van den Dienst voor die kerk.

Na volbrachte missie keeren Paulus en Barnabas dan ook terug, en doen aan de kerk van Antiochie verslag.

En dat ze dit deden, als nog in den Dienst der kerk zijnde, blijkt uit Hand. 15: 2.

Immers daar lezen we dat de kerk van Antiochie Paulus en Barnabas in deputaatschap naar Jeruzalem zond.

Dit toch was een werkelijk deputaatschap; want er staat: zij verordenden hen, om naar Jeruzalem te gaan; wat in het Grieksch wordt uitgedrukt met een militair woord, als stond er: ze commandeerden hen om naar Jeruzalem te gaan.

Zulk een recht nu van commando of zeggenschap kon de kerk van Antiochie niet over Paulus en Barnabas bezitten, tenzij ze nog Dienaren dier kerk waren.

Een plaatselijke kerk van Amsterdam kan geen last geven aan een geloovige of Dienaar van Groningen of Zwolle.

Een oordeel uit den vreemde.

In de Reformierte Kirchenseitung No. 37 werd vrij uitvoerig de Universiteitsdag te Leeuwarden besproken.

In zake het geding van Lohman las men daarin het volgende:

Gods eere hooger dan eenige menscheleke naam of eenig aardsch belang, dat was ook de bezielende gedachte, bij de hoogst gewichtige beraadslagingen over de methode van onderwijs van den hoogleraar in de rechten, A. F. de Savornin Lohman. Reeds op de vorige jaarvergadering, te Scheveningen gehouden, was een klacht ingediend, inhoudende, dat het onderwijs van Professor De Savornin Lohman niet beantwoordde aan artikel 2 der statuten der Vrije Universiteit, m. a. w. dat zijn onderwijs zich niet hield binnen de perken der Gereformeerde levens- en wereldbeschouwing. Daarop had men uit de bekwaamste mannen een commissie van enquête saamgeroepen, om de zaak te onderzoeken. Deze commissie had in het afgelopen jaar aan hare opdracht voldaan en stelde nu als resultaat van haar onderzoek aan de vergadering voor, de gegronde klacht te erkennen, dat hij zijn ambt behoorde neder te leggen, indien hij zijn onhoudbaar standpunt bleef handhaven.

Om de betekenis van deze daad naar waarde te schatten, moet men weten, dat De Savornin Lohman niet alleen tot de voornaamste mannen, maar ook tot de aanzienlijkste(rechtsgeleerden des lands behoort, die in al zijn ambten, als minister, als rechter en als professor, hoog in eere stond. Wat het geding in kwestie aangaat, het is voor den onpartijdigen toeschouwer onmogelijk er een juist oordeel over te vellen; politieke aangelegenheden — de strijd tusschen conservatisme en democratie — schijnen er een rol in gespeeld te hebben. In het afgelopen jaar was er veel voor en tegen Lohman geschreven, die, door vriendschap van jaren, met Kuiper en vele andere voornamen leden der Calvinistische partij verbonden was. Zonder tegenpraak kon de beschuldiging der commissie dan ook moeilijk blijven, maar de kalmte, waarmee de discussie gevoerd werd, was even bewonderenswaardig als de oprechte droefheid die uit de beraadslagingen sprak; droefheid, omdat scheiding van Professor Lohman, (wiens eereaf Christen ten volle gehandhaafd bleef), door de heiligheder zaak waarvoor men streed, onafwendbaar geworden was. Deze vergadering van theologen, juristen, kooplieden, handwerkslieden, arbeiders en boeren leverde dus het bewijs, dat de Gereformeerden het verstaan de gewichtigste aangelegenheden van hun interieur kerkelijk leven te behandelen zoowel met eenen ernst, die niets ontziet, als met eenen ridderlijke zachtheid en liefde, die den persoon des tegenstanders weet te eeren. Bijna eenstemmig nam de vergadering de afkeurende conclusie van de commissie aan, er zich ten volle van bewust, dat de Universiteit hierdoor beroofd zou worden van eenen hoogen naam en van eenen aanzienlijke kracht bij het onderwijs; waarvoor tot heden toe nog geen plaatsvervanger gevonden is.

En vraagt ge ten slotte: Hoe is het mogelijk, dat zulk een Universiteitsdag, waarop slechts ernstige, vaak zeer moeilijke aangelegenheden behandeld worden, een volksofentooning zijn? Dit is alleen mogelijk, doordat deze schare zich weder hare heilige roeping bewust wordt, om een woonstede des eeuwigen Gods te zijn; doordat zij levendig doordrongen is van de gedachte; wij zijn de bruid Christi; wij rusten ons toe om ons Hoofd te ontmoeten, dewijl wij alle in onze lampen hebben en alle onzuiverheid uit ons midden weg doen. Geve God, dat van de geestdrift en vastberadenheid van onze Hollandse broederen nog eens een vonkje overvleug in Duitschland, opdat ook bij ons de Gereformeerden opwaken, om te leven voor de eere Gods.)

Dit oordeel uit den vreemde is opmerkelijk.

Hier te lande begreep menig orgaan niet, hoe juist het Gereformeerde karakter van de Leeuwarder samenkomst uitkwam in het handhaven van de eere Gods boven alle menscheleke consideratie.

Dit nu begreep de vreemdeling zonder voor Prof. Lohman één enkel hard woord

te be-
die hem
De k-
ring, wa-
beginsel
haar kl-
niet we-
des tijds
Geen
Zelfs
heeft g-
gelokt.
Over
Uitsluit-
gekome-
En d
Buitenla-
dat het
het Cal-
in Am-
Duitsch-
1) Got-
Name on-
Gedanken-
lungen, t-
weise dan
A. F. de
vorige ja-
war eene
Savornin-
der 9
sich niet
Lebens-
aus den
zusammen-
hatte al-
gahen, in
handlung
den Am-
kennen.
Duzentel-
er nicht
digen, n-
nicht bl-
auch zu
Landes-
Minister,
selten g-
so ist
Beurtheil
konstanz
eins wir
des gan-
geschied-
anderen
tischen, i-
verbund
der Ant-
war es
Diskussio-
dem au-
igkeit
Professo-
voll an
Theolog
Arbeiter
dass Ki-
Angeleg-
mit ritt
liche Z-
Einstim-
Vereinig-
Tadelver-
Thatsache
vollen v-
raubt v-
Erste
Wir
dass in
maacht
worden,
nur da-
ihre h-
Wohnt
lebend
wir sin-
Haupt-
Lampen
Gott g-
schloss-
ein Pl-
für Go-
VI
Ter
Rapp-
het t-
1º
clusie
met
Ove-
aard
nieuw
gevoel
staat
over-
ger
slecht
door
den
wezen
gangs
die 3
regeli-
de g-
in ov-
den
laat.
Com-
eemig
lende
Gene-
Kerke
Me-
ming
uw o-
As
loopi-
terre-
1
Bata-
Noor-
en 2
Zuid-
Kede-
As
inged-
Sachs-
diens
At
navo-
1.
over
vute
2.
Soen
3.
en 4.
den.